

AF
MORTEN PEDERSEN
JENS OVE SKJÆRBÆK

REGAN Vest

Forberedelser til et nyt museum

Med vedtagelsen af finansloven for 2017 blev det sikret, at REGAN Vest formelt vil blive overdraget fra Forsvarsministeriet til Nordjyllands Historiske Museum, der ifølge finanslovsforliget får et årligt driftstilskud på 2,6 mio. kr. til REGAN Vest. I løbet af 2017 har museet derfor arbejdet intenst på forberedelserne til åbningen af REGAN Vest for publikum. Arbejdet har omfattet både visionen for det kommende museum, historie- og formidlingsfaglige forberedelser og en lang række aktiviteter af mere teknisk karakter. Målsætningen er, at det nye museum åbner fra 2020 under titlen *REGAN Vest – Danskernes Koldkrigsmuseum*, og at det allerede fra udgangspunktet placerer sig solidt i det danske museumslandskab som en institution af regional, national og international betydning.

Visionen Danskernes Koldkrigsmuseum

Skal man pege på én ting, der har formet danskernes verdensbillede efter 1945, så er Den Kolde Krig et oplagt bud. For de generationer, der voksede op og levede i det halve århundrede, Den Kolde Krig varede, var den afgørende for forståelsen af verden på såvel det politiske som det personlige plan. Delingen af verden i en Østblok og en Vestblok og i sidste instans truslen om den altødelæggende atomkrig satte et dybt og gennemgribende præg på befolkningens hverdag. Helt ned i det små kunne så godt som enhver handling opfattes som en stillingtagen i konflikten mellem Øst og Vest – en forståelsesramme, det kunne være nærmest umuligt at unddrage sig. Hvilke

CUBAKRISEN

Cubakrisen er en betegnelse for de 13 dage i oktober 1962, hvor USA og Sovjetunionen gensidigt fremsatte trusler om at anvende atomvåben om nødvendigt. Krisen var kulminationen på Den Kolde Krig i 1960'erne, og antagelig det tætteste verden nogensinde har været på en atomkrig mellem de to atommagter.

blade, man købte i kiosken, hvilken avis man holdt, om man var medlem af skytteforeningen eller fodboldklubben – stort set alt kunne være en udmelding om, eller opfattes som sådan, hvor man placerede sig i konflikten mellem ideologierne og verdensanskuelserne.

I dag kan epoken forekomme fjern. De yngre generationer har ikke oplevet Den Kolde Krig og kan have vanskeligt ved at forstå, hvordan den så gennemgribende kunne præge deres forældres og bedsteforældres tilværelse. Mange ved ikke, hvad betegnelsen 'kold krig' dækker over. Samtidigt trækkes der ofte på referencer til Den Kolde Krig, ikke mindst når nutidens udenrigspolitiske forhold er til debat, og interessen for epoken er vokset hastigt de seneste 10-15 år. Det har sat sig aftryk i det danske museumslandskab i form af åbningen af Langelandsfortet og Stevnfortet som museer i henholdsvis 1997 og 2008 samt de lokale initiativer Odense Bunkermuseum (2012), Ejbybunkeren (2012), Panzer Museum East (2014) og Silkeborg Kommandocentral (2014). Fælles for alle disse er, at de har koncentreret sig om den forsvarshistoriske funktion, anlæggene har været opført til at udfylde. Fokus har, populært sagt, været på krudt og kugler i den krig, der aldrig kom.

Beslutningen om at lade REGAN Vest overgå til museumsformål byder derfor på en unik mulighed for at give danske museumsgæster en ny og mere nuanceret oplevelse af Den Kolde Krig og årtierne efter 2. Verdenskrig. Den 5.500 m² store atomsikrede bunker blev opført under en kridtbakke i Rold Skov i 1960'erne med det formål at huse det øverste lag i det danske folkestyre – regeringen, embedsmænd og regenten – i tilfælde af en atomkrig. REGAN Vest var sidste bastion i forsvaret af det danske demokrati. Faldt REGAN Vest, faldt Danmark. Den stedbundne fortælling byder således på et potentiale i international særklasse for at fokusere på Den Kolde Krig og dens indflydelse på periodens civilsamfund – fra samfundets top til den almindelige danskers liv og hverdag.

Museet har på den baggrund i 2017 gjort det til sin vision at etablere et koldkrigsmuseum af internationalt format, der, under overskriften *REGAN Vest – Danskernes Koldkrigsmuseum*, fortæller om perioden 1945-1991 med et lokalt, nationalt og internationalt perspektiv. Det vil være museets mission at undersøge og formidle, hvordan international sikkerhedspolitik har direkte indflydelse på vores liv, og hvor langt et samfund vil gå for at tage hånd om borgernes ve og vel, hvis krigen er ved at gå fra kold til varm

Hvis Krigen Kommer

Sideløbende med arbejdet med visionen for det kommende museum fik forberedelserne et ordentligt skub fremad, da museet i maj 2017 fik tilsagn fra VELUX FONDENs Museumssatsning 2016 om en støtte på 4.559.000 kr. til forsknings- og formidlingsprojektet "Hvis Krigen Kommer". Projektet er udarbejdet og gennemføres i samarbejde med Aalborg Universitet, Koldkrigsmuseum Langelandsfort (Langelands Museum) og Koldkrigsmuseum Stevnfort (Østsjællands Museum), og det har tre tæt forbundne formål. For det første en forskningsdel møntet på afdækning af Den Kolde Krigs trusselsbilleder og det civile beredskab i Danmark med tråde til de militære og internatio-

nale relationer og trusler fra både øst og vest. Emnet er stort set udforsket i både den danske og den internationale koldkrigsforskning, og projektet bidrager derfor med vigtig ny viden om, hvilke forestillinger og overvejelser man gjorde sig om statens og samfundets overlevelse i tilfælde af en atomkrig. For det andet en formidlingsdel, der skal formidle denne nye viden på måder, hvor Den Kolde Krigs problemstillinger og udfordringer gøres nærværende og relevante i diskussioner af nutidens sikkerhedspolitiske dilemmaer. Endelig skal projektet udgøre starten på opbygningen af et europæisk netværk for forskere og formidlere, der arbejder med Den Kolde Krigs materielle kulturarv i form af militære og civile anlæg. Forskningsdelen blev igangsat i foråret 2017, hvor museumsinspektør Bodil Frandsen tog fat på ph.d.-projektet "En analyse af statens og samfundets opretholdelse og overlevelse under Den Kolde Krig, set med udgangspunkt i REGAN Vest.". På formidlingssiden lanceredes hjemmesiden Hemmelige Steder, og som ud over at indgå i VELUX-projektet også modtog støtte fra Nordea-fonden.

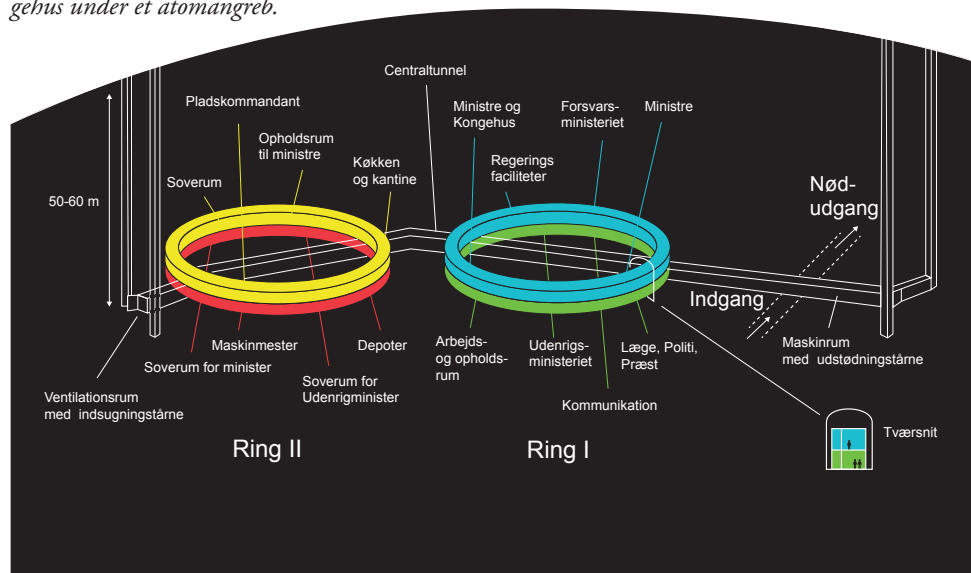
Berlinmurens fald den 9. november 1989 blev symbolet på Den Kolde Krigs ophør og indledningen på en ny æra i verdenshistorien. Muren havde i 28 år ikke bare adskilt østberlinerne fra vestberlinerne, men også stået som et uskont monument over det delte Europa.

”Hvis Krigen Kommer” afsluttes efter planen i 2020, og de kommende aktiviteter omfatter blandt andet forskning i befolkningens skiftende opfattelser og forventninger om atomkrigen i løbet af Den Kolde Krig, i det kommunale civile beredskab og i nutidens erindringer om perioden. Dertil kommer formidlingsprojekter, der fokuserer på udviklingen af formidlingskoncepter for det kommende museum, tilbud til uddannelsesinstitutioner og en videnskabelig antologi. Resultaterne fra de forskellige delprojekter vil kunne følges i årbøgerne for de kommende år.

Overdragelse, forretningsplan og flagermus

På den tekniske side har der siden vedtagelsen af finanslovsforliget for 2017 været arbejdet på at få REGAN Vest overdraget fra Forsvarets Ejendomsstyrelse under Forsvarsministeriet. En opgave, der i store træk handler om at overdrage den del af REGAN Vest, der befinder sig under jorden. Sideløbende hermed er der i samarbejde med Naturstyrelsen under Miljø- og Fødevarerministeriet arbejdet på fordelingen af de arealer, der udgør naturområderne oven på bunkeren. Arbejdet med planlægning af eksempelvis redningssystemer, ansøgning af diverse tilladelser og indgåelse af samarbejdsaftaler forventes afsluttet inden udgangen 2018 og er forudsætningen for, at de fysiske forberedelser til åbningen af bunkeren for publikum overhovedet kan påbegyndes.

To udgravede tunnelringe 60 meter under jorden indeholder hver en to-etagers betonkonstruktion, som er forbundet med et tunnelforløb. Hele anlægget giver på 5.500 m² mulighed for at kunne beskytte op til 350 personer fra regering og kongehus under et atomangreb.

Planlægningen omfatter ikke blot adgangen til selve bunker-anlægget, men omfatter også opførelsen af en ny udstillingsbygning, der kommer til at indeholde udstilling, café, opsamlingsrum til forberedelse af rundvisning, kontorer og hvilerum for guider, samt et læringstilbud for udskolingsklasser og andre.

Maskinmesterboligen – REGAN Vest's 'skalkeskjul' – påtænkes omdannet til en udstilling, der viser det normale, civile familieliv mens Den Kolde Krig ulmede. For de lidt ældre generationer tegner erindringen jo nok stadig et tydeligt billede af datidens dagligstuer med møbler i teak og rustfri serveringsstel, pige- og drengeværelser med flower-power tøj, perlebroderier, plakater med NEJ TAK til atomvåben og Vietnamkrigen. For yngre generationer er der tale om en mere fjern og ukendt fortid, som vil kunne opleves ved et besøg i Maskinmesterboligen. Arealerne oven på REGAN Vest planlægges indrettet med vandrestier, som foruden naturen bringer folk rundt til de synlige konstruktioner over jorden såsom indsugnings- og udstødningstårne.

Endeligt er der udarbejdet en forretningsplan, som vurderer det årlige besøgsantal til 70.000 gæster, hvoraf 50.000 vil besøge selve det atomsikrede, underjordiske sikringsanlæg. I forbindelse med forretningsplanen er der samarbejde med Beredskab Nordjylland lavet planer til sikring af gæsterne under besøget.

Maskinmesterboligen er skalkeskjul for indgangen og i boligens garage gemmer en transformatorstation sig.

Allerede nu er der mange gæster i anlægget. Således har 372 flagermus valgt at tilbringe vinteren i dvale i den 250 meter lange nødudgang, hvor de søger ind i huller og sprækker for at sove. Det vil sige, de sover ikke allesammen, for hannerne benytte lejligheden til at gennemføre en parringsakt i den kolde tid, men selve befrugtningen af ægget sker først til foråret, når der er tilstrækkelig føde for hunnerne til at gennemføre graviditeten.

Derfor er der lagt en begrænsning på 12 gæster pr. rundvisning og maksimalt 100 personer i det underjordiske anlæg ad gangen. Rundvisningerne vil tage 1 time og 45 minutter, og skal bestilles i forvejen over et kommende internetbaseret bestillingssystem – der bliver ikke muligt at deltage i en rundvisning uden forudgående reservation.

Ud over planlægningens mange spørgsmål er der vurderet og taget stilling til et væld af tekniske detaljer. Blandt andet er der indkøbt nyt affugtningsystem for at redde inventaret, og der er etableret trådløst netværk, der gør det muligt for guider og andre ansatte at kommunikere effektivt inde i bunkeren og med omverdenen.